

204e ČESKOSLOVENSKÝ SVAZ
POŽÁRNÍ OCHRANY

V PRAZE

KNIHOVNA PROTILETECKÝCH PŘÍRUČEK • SEŠIT 2

041^e

Stručné poučení o chování při leteckých náletech!

(Místo obsahu.)

Nebuděte nervosní!

Oblékněte poplachový oblek viz strana 9

Upravte byt podle předpisu

před poplachem viz strana 5

při poplachu viz strana 6

Uchopte plynovou masku a protiletecké zavazadlo a vyhledejte co nejrychleji protiletecký kryt viz strana 4 a 10

Nikdo nesmí chybět!

Hlášení vedoucího domovního družstva: Jsme připraveni!

Žádné rozčilení v protileteckém krytu

Každý musí být stále připraven ke kontrolní pochůzce podle nařízení vedoucího domovního družstva. Každý je povinen pomáhat!

Nebojte se ohně Vznikající požáry nutno ihned zneškodňovat viz strana 11

Nejprve nutno hasit a potom zachraňovat bytové zařízení . viz strana 13

Ošetřete zraněné viz strana 13

Při zřícení domu a zasypání zachovejte roзвahu a dávejte znamení zachráncům viz strana 13

Dávejte pozor na nevybuchlé pumy! viz strana 14

Při úplných škodách: Odchod na stanici pro osoby bez přístřeší viz strana 14

Obstarejte si průkaz pro poškozené náletem viz strana 14

Ohlášení škody a podání seznamu majetku viz strana 14

Úředně schválené české vydání spisku: Selbsthilfe vor und nach Bombenschäden
Herausgegeben vom Präsidium des Reichsluftschutzbundes.

Druhé nezměněné vydání.

Všechna práva vyhrazena!

První přikázání v nebezpečí: POMOZ SI SÁM!

Všichni lidé jsou dnes povoláni vykonávat svou povinnost až do krajinosti. Válka trpí méně než kdy jindy jakékoliv porušování povinností a jakoukoliv liknavost. V letecké válce není již žádného bezpečného zázemí. Každý je ve dne v noci letecky ohrožen, každého muže, ne-li dnes, tedy zítra postihnouti nebezpečí. Tu platí zásada být připraven!

Kdo vždy spoléhá jen na to, že mu v nouzi budou pomáhati jiní, nechává zakrněti své nejlepší síly a bude nakonec obtížný těm, jejichž pomocí se vždy znova dožaduje. Tvůj soused má své vlastní starosti. První, kdo ti musí v nouzi pomoci, jsi vždy ty sám. Své pomocí je nejvznešenější povinnost. Tím, že pomáháš sobě, pomáháš všem. Necháš-li nebezpečí vznítati, ohrozí brzy všechny tvé spoluobčany, odvrátíš-li je od sebe, odvrátíš je také ode všech ostatních. Tomu však, kdo je ve vlastní a všeobecné nouzi statečný a neúnavný, pomohou rádi všichni, kteří mohou pomocí, protože vědí, že v nebezpečí mohou spolehnouti také na něho.

I když veškerá protiobrana byla marná, jestliže nebezpečí přesáhlo tvoje síly, dal jsi přece svou odvahou a své pomocí příklad, který tě v nebezpečí povzbudí a ostatní vzpruží k plnění povinností. A i kdybys ztratil veškerý svůj majetek, nejsi ztracen:

Tobě pomůže národní společenství!

„Předcházet je lépe než léčit!“

Tato věta platí také pro letecké útoky. Pomy sice zachytit nemůžeme, můžeme však čeliti následkům bombardování. Pro klidného a odvážného není ani největší nebezpečí nepřekonatelné. Kdo ještě k tomu nebezpečí zná a ví, jak je zneškodnit, odvrátil je již z polovice od sebe.

Mnoho lze vykonati, aby se zabránilo škodám, velmi mnoho k zmírnění jejich následků.

Co musíme konati, abychom odvrátili škody, na koho se máme obrátit, postihne-li nás neštěstí, v tom nám poradí tento malý spisek.

Protiletecký výcvik jest dobrá základna.

Všichni muži a ženy jsou svépomocné síly, jsou vojíny na domácí půdě. Vojáka nedělá uniforma, nýbrž výcvik. A zbraň není ničím, jestliže za ní nestojí odvaha. Proto: výcvik v protiletecké ochraně, poznání nebezpečí, znalost obranných prostředků a potom odvaha a ještě jednou odvaha! Především: žádny strach před ohněm!

Stále znova se jeví u leteckých útoků, že ohně mohou být jenom tehdy účinně a úspěšně zneškodňovány, jestliže každý pomocník přesně

ví, jak má postupovati proti požáru, a jestliže hasičské nářadí a hasicí prostředky jsou k disposici v dostatečném množství. Také osobní výzbroj často rozhoduje o úspěchu.

Proto se nevyhýbej, obdržíš-li výzvu k výcviku v svépomocné obraně. Nikdy nezapomeň: Válečná fronta jde středem tvého domu. V hodině nebezpečí ti bude výcvik chybět... Potom je ovšem pozdě!

Dále: Dávej pozor při protileteckých domovních cvičeních. Nikdo není tak chytrý, aby se nemohl vždy ještě něčemu přiučiti. Pracuj také sám častěji s ruční protileteckou stříkačkou a tlumnicí, aby ses s nimi naučil zacházet a věděl, jak účinkují. Jestliže něčemu nerozumíš, ptej se! Vyučující orgány protiletecké ochrany (policie, vedoucí domovních družstev P. O., vedoucí svépomocných obvodů P. O.) ti rádi řeknou všechno, co vědí a co bys chtěl vědět. Každá znalost tě učiní silnějším. A měj stále v paměti: **na každém záleží, také na tobě!**

Voda — písek — hlína!

To se stále znova káže, ale ještě pořád to nestačí, neboť je stále ještě mnoho těch, kteří snad mají uši k slyšení, nikoliv však ducha k poslouchání.

Mějte naplněny koupelové vany, postavte jedno nebo více věder s vodou před každý východ z bytu! Mějte připravenu i zásobu vody v hrncích na vaření, neboť se po náletu může nedostávat vody. Dostatek vody také v protileteckém krytu! A potom písek, písek v sáčcích nebo v jiných nádobách v každém prostoru, před všemi dveřmi, na schodišti. Nikdy tu nemůže být dosti písku! A kde chybí písek, tam můžeme vzít suchou hlínu; musí být ovšem rozdrobena, neboť hroudami oheň dobře zasypati nemůžeme.

Protiplynová maska!

Je omyl, který mnohé činí liknavými, myslit si, že se protiplynové masky používá jen proti plynovým útokům. Protiplynovou masku potřebujeme k ochraně proti dýmu, proti zdravotně škodlivým parám, proti prachu ze ssutin a pod. Kdo je v nebezpečí udušení a nemá protiplynovou masku, nechť si uváže vlhký šátek přes ústa a nos. To je při nejmenším nouzové chránitko.

Kdo smí komu co říci?

„Od toho si přece nenechám nic říci!“ — „Ten“, to je velitel domovního družstva P. O. A obzvláště sebevědomí občané si přece nenechají něco předpisovati od někoho, kdo s nimi bydlí v témže domě.

Doufáme, že náš čtenář nepatří k těm nerozumným, kteří „si nedají nic říci“. Ve chvíli nebezpečí může jen jeden nařizovati, co se má státi. Tím je v domě policií ustanovený vedoucí domovního družstva P. O. Kdo neuposlechne jeho nařízení, jedná ke škodě své i všech obyvatelů domu. Mimo to se dopouští trestného činu. A kdo vůbec

nechce věřit tomu, že vedoucí domového družstva P. O. „má co říci“, pocítí to na sobě. Není to právě čestné, zejména ne v dnešní době!

Mimo vedoucího domového družstva P. O. nařizují v domě a na nlici:

1. všichni policejní úředníci,
2. vedoucí svépomocných obvodů P. O. ve svých služebních obvodech.

Všechny tyto skupiny osob jsou také oprávněny osoby, které okounějí na místech, kde vznikly škody, přidržeti k okamžité pomoci. Občané, kteří jejich nařízení ihned nesplní, dopouštějí se trestného činu.

Udržujte protiletecký kryt v pořádku!

Vždy znovu se ukázalo, že řádně zbudovaný protiletecký kryt poskytuje vydatnou ochranu proti nebezpečí. Co by ještě mohlo být někde zlepšeno, měli by všichni obyvatelé domu zlepšiti pod dohledem vedoucího domového družstva P. O. Kryt má být nejenom bezpečný, nýbrž i obyvatelný.

Každý obyvatel domu musí znáti místo, kde jest proražena požární zed'. Mimo to musí být toto místo označeno tak, aby bylo ihned nápadné i cizí osobě. Vedle tohoto průlomu má být stále připraveno těžké kladivo nebo železné páčidlo, aby mohl být v nebezpečí východ uvolněn. Nikdy však nesmíme zed' proraziti předčasně. Dokud jsou volné ještě jiné východy ze zasypaného domu, máme jich použíti.

Poznej svůj dům!

Každý musí dům, ve kterém bydlí, ať je sebevětší, a především sklepy a půdu, znáti tak přesně, aby se tu vyznal třeba i ve tmě. Především jest důležité znáti polohu těchto míst:

místo odběru vody a zásobní nádrže s vodou na hašení,

hlavní uzávěry vody a plynu, jakož i uzavírací šoupátka pro vodu a plyn na ulici,

místo, kde je připraveno hasicí nářadí a hasicí prostředky,

stanoviště domovní protiletecké lékárničky,

otvory v požárních zdích a nouzové východy,

výstupy z půdy na střechu.

Každý obyvatel domu musí také věděti, kam se dostane, když otvorem v požární zdi vstoupí do sousedního domu. Je-li to možné, má znáti polohu sousedního protileteckého krytu.

Neživte oheň!

Zdolání požáru je tím snadnější a výhodnější, čím méně je v domě hořlavých látek a čím více hasicích prostředků a hasicího nářadí. Proto: pečujte o to, aby půda byla zbavena haraburdí a aby také zůstala trvale vyklizena.

Odstraňte, pokud se již tak nestalo, látě a bednění na půdách!

Obstarejte a mějte připraveno tolik hasicího nářadí, kolik jest jen možno. (V protileteckém krytu a na každém schodišti ruční protileteckou stříkačku, před každými dveřmi do bytu jednu tlumnici.)

Opět a znovu: tolik vody a písku na všech možných místech domu, kolik jen můžeme opatřiti.

Jestliže všechny volné veliké nádrže, především koupací vany, nebyly již před poplachem naplněny vodou, nelze toto omeškání dohoniti teprve, když nastane nebezpečí. Vypukne-li požár, jsou vodovody tak přetíženy, že voda přitéká jen málo. Všechny spolehlivé a především dobře utěsněné nádrže, které jsou po ruce, je třeba postaviti na půdách, na schodišti, v bytech a ve sklepě a naplniti je vodou. Voda se musí čas od času obnovovati, aby smetí ve vážném případě neucpalо ruční protileteckou stříkačku.

Zatemnit! Zatemnit! Zatemnit!

Světlo přitahuje nepřitele. Přesto ohrožují lehkomyslní občané sebe a sousedy tím, že nedávají pozor na zatemnění. Zejména s oblibou nezatemňují zadní místnosti, toalety, koupelny a místnosti ústící do světlíku. Podle jejich názoru vidí policie pouze to, co je možno pozorovati z ulice. A kdyby nebylo policie, nezatemňovali by nejradiji vůbec.

Avšak co nevidí policie, vidí nepřítel. A tak tuto nedbalost nepostihne toliko policejní trest, nýbrž provinilec a mnohdy i jeho sousedé jí zaplatí ztrátou veškerého majetku, ba často i ztrátou života.

Je nutné občas zkoušeti z venku a za opravdu tmavých nocí zatemňovací zařízení, zdali neprosvitají.

Postranní světelné pruhy možno snadno odstraniti. Při leteckém poplachu se musí zhasnouti před opuštěním bytu všechna světla, aby se byt při zničení oken a zatemňovacího zařízení nestal cílem pum.

Způsobily-li pumy škody v domě samém nebo v sousedství, obyčejně se při tom také poškodí zatemnění. Proto po z o r, vstupujete-li ještě za poplachu při kontrolní pochůzce do bytu. Nerozsvěcujte neprozretelně světlo! Svržení tříštivých pum na osvětlený dům by bylo bezprostředním následkem takového lehkovážného počínání.

Sepište svůj majetek!

I když se nějaké místo zdá bezpečné před leteckými útoky, v dnešní válce není nikde naprosté bezpečnosti. Každý se musí včas připravit na to, že se náhle octne na frontě letecké války. Kdo chce svou domácnost mít uspořádanu pro všechny případy, napíše poslední pořízení. Avšak učiniti testament budí u mnohých lidí hrůzu. Ať tedy alespoň napíší přesný seznam svého majetku.

Kdo při leteckém náletu ztratí bez své viny majetek, bude plně odškodněn. Musí však oznámiti způsob a rozsah škody a musí ji doložiti. Kdo učiní úmyslně nesprávné údaje, vydává se těžkému potrestání. Kdo nemůže prokázati svůj majetek, činí si nepříjemnosti. Proto si pořid'te seznam svého majetku!

V papírnických obchodech se už dostanou formuláře, které za nás na všecko myslí a pomohou nám seznam vypracovat. Můžeme si však také sami sestavit jednoduchou listinu, kde uvedeme jednotlivé předměty svého majetku, nejlépe podle mítností, pokud možno s cenami (přiložiti účty!). Kdo může, má přiložiti několik fotografií bytu.

K sestavení přehledu můžeme za úplatu použít také služeb soudního vykonavatele. Jestliže konáme tu práci sami, nechme si správnost vyhotovené listiny svědomitě přezkoumati a podepsati dvěma svědky (nikoliv příbuznými).

Nejlépe je nosit prvopis seznamu majetku vždy u sebe, zejména jej s sebou vždycky vezmeme do protileteckého krytu. Průpisy dáme do úschovy k příbuzným, přátelům, známým nebo i do pancéřové schránky v některé bance. Musíme učinit taková opatření, aby se podle pravděpodobného odhadu všechny soupisy nemohly najednou ztratit.

Kde zůstal nábytek?

Za leteckých útoků a po nich jest z poškozených nebo ohrožených domů zachraňováno a zajišťováno bytové zařízení. Při tom ovšem není možno postupovati jako při spořádané přepravě nábytku v míru. Jest obtížné vyhledati z velkého množství nahromaděného nábytku svůj majetek. Práce se ulehčí, jestliže předměty bytového zařízení označíme. TUDÍŽ:

Na zadní stranu nábytku nalepíme lístek se jménem a s adresou majitelovou, anebo to napíšeme kopírovací tužkou na dřevo, anebo použijeme razítka. Čalounované židle, koberce atd. označme přišitými pružky látky s udáním jména.

Doporučuje se, aby si domovní družstvo P. O. označilo také svoje nářadí (stríkačky, vědra, lopaty atd.) ; snáze se najde, bylo-li půjčeno při ohni do sousedství.

Zásoby jinde . . .

„Předcházet jest lépe než léčit!“ — Každého z nás může postihnouti neštěstí. Pečlivý občan myslí proto včas na odvezení prádla, šatstva a nádobí. Všech těchto věcí je dnes poskrovnu. Domácnost poškozená náletem sice obdrží odběrní listy, avšak odběrní list ještě nezaručuje, že obdrží také zboží. Při nejmenším jest s tím také spojeno mnoho běhání a zlobení, než si opatříme potřebné věci. Proto dopravme část dnes nenahraditelných věcí na jedno nebo více míst mimo své obydlí, nejlépe dokonce mimo místo svého bydliště do méně ohrožených míst. Dnes se nemusíme stydět odříci si v šatstvu, prádlu, nádobí, bytovém zařízení leccos, co jsme v mírových dobách považovali za nezbytné. A je vždy lépe omezit se na přechodnou dobu, než ztratiti všechno najednou.

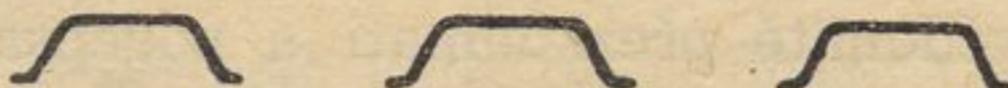
Komu je tohle všechno již příliš mnoho, nebo kdo nebezpečí nepokládá za tak zlé, ať si aspoň uloží kufr se šatstvem, prádlem a s ná-

dobím u spolunájemníků v přízemí nebo ve sklepě, je-li poněkud bezpečný před zloději.

Poplach! Poplach!

Jsou 4 druhy protileteckých signálů:

1. veřejná protiletecká výstraha:

Tento signál — trojnásobné opakování stejnozvučného tónu, vždy po 15 vteřinách — znamená, že jednotlivá nepřátelská letadlavlétla do varované oblasti, že však není nebezpečí velikého útoku. Protiletecká obrana vstoupí podle potřeby v činnost. Mohou padat také pumy. Proto je nutno zachovávat rozmysl a opatrnost.

Za dne běží hospodářský a dopravní život dále. V době zatemnění však zastaví všechny elektrické dráhy svůj provoz.

2. letecký poplach:

Tento signál — stoupající a klesající výši tón sirény, trvající asi jednu minutu — označuje bezprostřední letecký útok. Každý musí ihned vyhledati protiletecký kryt a připravit se k nasazení. V domě převezme nyní velení vedoucí domového družstva P. O.

„Letecký poplach“ bývá často také hlášen po „veřejné protiletecké výstraze“.

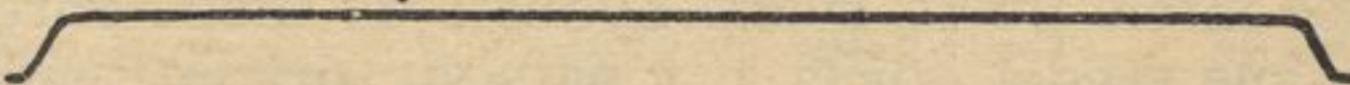
3. předběžné návěští o skončení leteckého poplachu:

Tento signál je stejný jako signál „veřejná protiletecká výstraha“. Dává se jen po „leteckém poplachu“ a znamená, že hlavní část nepřátelských letadel odlétá. Musí se však ještě počítat s přítomností jednotlivých strojů nad varovaným územím jako při „veřejné protiletecké výstraze“.

Svěpomocné síly musí nejpozději při zaznění signálu „předběžné návěští o skončení leteckého poplachu“ pracovat plnou parou na odklizování škod.

4. konec leteckého poplachu:

Tento signál — vysoký tón sirén, trvající asi jednu minutu, dává se tehdy, když je varované území prosto nepřítele a neočekává se už nový letecký útok.

„Konec leteckého poplachu“ tedy značí, že letecký poplach je skončen a že letecké nebezpečí minulo; avšak proto ještě není odstraněno

nebezpečí požáru a zřícení budov. Pozor také na časované a nevybuchlé pumy!

Co konati nejdříve?

Především klid, klid a jenom klid! Neběhat vzrušeně sem a tam a nevykonat ve skutečnosti vůbec nic, spíše naopak! Rozrušený člověk vzruší všechny ostatní. Proto:

Každý večer se u bytových dveří připraví zavazadlo pro protiletecký kryt. Koupací vany a vědra se naplní vodou. Story a záclony se sdrhnou a ováží, nebo vůbec sundají. Vnitřní okna je nejlépe vysadit, aby byla připravena jako náhrada za okna zničená. Jinak okna při poplachu alespoň otevřete, pokud to připustí zatemnění. A nyní:

Obléknout oblek určený pro případ poplachu!

Uzavřít všechny kohoutky od plynu! Také malé plameny, jako u plynové ledničky, musí být zhašeny!

V žádné místnosti nesmíme nechat světlo, nejsou-li tam právě nemocní, neschopní převozu.

Kde se tak již dříve nestalo, je nutno postavit před bytové dveře vědra s vodou a tlumnicí!

Zavřít, ne však uzamknout dveře všech místností!

Uchopit zavazadlo, zavřít za sebou bytové dveře, nikoliv zamknout!

Do protileteckého krytu! Klíč od bytu nechat trčet v zámku, ledaže bychom za poplachu sami konali kontrolní pochůzku vlastním bytem.

Připraviti všechno k zasazení! Pomáhati potřebným obyvatelům domu!

Jak vypadá poplachová výstroj?

Každý je dnes povinen pomáhat. Dnes musíme šetřit své šaty. Oblékneme si tedy pro poplach takový oděv, aby nám nebránil při hašení ohně a abychom v něm v plném rozsahu mohli vykonávat všechny práce svépomocné ochrany. Jako výstroj pro poplach se hodí:

obnošený důkladný oblek,
pevné boty,
staré pevné rukavice, nejlépe z kůže,
kožený opasek,
kapesní lampa,
protiletecká přilba,
protiplynová maska,
balíček s obvazy a
prostředek pro asanaci těla.

Mimo to potřebuje:

Vedoucí domovního družstva P. O. signální píšťalku, příruční desky (obal) s nutnými záznamy, papír, tužku, náramenní pásku a průkazku.

Laická ošetřovatelka bílý plášť, čepec nebo šátek na hlavu (doporučuje se pro všechny ženské svépomocné síly), brašnu s obvazy.

- Než jdou spat, vyprázdní muži své kapsy, položí vše na dosah ruky a vedle toho aktovku. Při poplachu dáme všechno do aktovky. Jestliže noc uplyne klidně, můžeme druhý den ráno všechno rychle dát do svého denního obleku.

Ženy položí své příruční kabelky na dosah ruky vedle postele.

Osvědčilo se také obléknouti si jeden nebo dva pláště a v protileteckém krytu je odložit. Je-li chladno, můžeme se tak lépe ochránit před chladem. Není-li to nutné, jsou pláště v bezpečí.

Co patří k protileteckému zavazadlu?

Vše nutné a nic zbytečného. V protileteckém krytu nebo ve vlastním sklepě nechť má každý nejlépe stále připraveno: trochu osobního prádla, především dětské prádlo, jednoduché jídelní příbory, hrnec na vaření, nouzové osvětlení (svíčky, sirky).

Nezbytně nutno je vzít s sebou, není-li to již připraveno v zavazadle:

teplé pokrývky, podušky,

železnou zásobu jídla, nápoje (thermosová láhev), potraviny, především pro děti, všechno potřebné pro malé děti, osobní papíry, potravinové a oděvní lístky, seznam majetku, ostatní průkazy a papíry, spořitelní knížky, pojišťovací pojistky, hotové peníze, klenoty, cenné předměty, klíče, hřeben, kartáč, kartáček na zuby, holící náčiní, mýdlo, ručník, punčochy, kapesníky, boty,

pro každou osobu jednu soupravu prádla,

pro muže obsah kapes, pro ženy ruční kabelku,

nepostradatelné léky, náhradní brýle, umělý chrup.

Doporučuje se vzít s sebou ruční práce, knihy, časopisy, hry pro staré a mladé, tabák pro muže. Lžíci a pohárek na pití nechť každý nejlépe zastrčí do svého poplachového obleku.

Stálé kontrolní pochůzky jsou nutné!

Dopad zápalných pum není v protileteckém krytu často zpozorován. Proto musí osoby, které určí vedoucí domovního družstva P. O., konat v pravidelných krátkých časových intervalech i za silné střelby kontrolní pochůzky domem. Vedoucí domovního družstva P. O. není při tom vázán na žádné místo, nýbrž jeho povinností jest dohlížet, aby se rádně konaly kontrolní pochůzky.

Při každé kontrolní pochůzce se musí prohlédnout všechny místnosti a půda.

Vedoucí domovního družstva P. O., kteří nenařídí tyto kontrolní

pochůzky, a občané, kteří se zdráhají uposlechnouti výzvy vedoucího domovního družstva P. O., budou potrestáni.

Zjistí-li svépomocné síly při kontrolní pochůzce oheň, musí ihned započítí se zneškodňováním ohně a ihned zpraviti vedoucího domovního družstva P. O. Ten má tam, kde je to nutné, zasaditi silnější síly k zdolání požáru.

Žádný strach před ohněm!

Nejužívanějším zápalným prostředkem nepřítelovým jsou tyčkové zápalné pumy. Jsou někdy opatřeny třaskavou náloží, která za 2—3 minuty po dopadu vybuchne a rozmetá střepiny. Tyto pumy musíme proto zneškodňovat s rozvahou a opatrн! Odvážný nechť nejedná nepředloženě! Využijte každého krytu (výběžků zdí, sloupů, komínů atd.).

Jestliže dopadne současně mnoho zápalných pum, jak tomu často bývá při velkých útocích, nebo možno-li očekávat rychlé rozšíření požáru, na příklad na místech ohněm zvláště ohrožených, musíme ihned zakročiti za plného osobního zasazení proti nebezpečí, i když není k disposici dostatečný kryt. U jednotlivých zápalných pum jest třeba z krytu uhasiti zápalnou hmotu ruční protiletěckou stříkačkou nebo ji pokrýt a zaházet pískem. Při nejmenším musí být okolí zápalné pumy udržováno mokré.

Při každém hašení ohně je nutno míti protiplynovou masku nebo vlhký šátek před ústy a nosem! Chybí-li protiplynová maska, jsou automobilové brýle dobrým chránítkem pro oči. Kouř nutno ihned vyvětrat!

Vzhůru na zápalnou pumu s tekutou náplní!

Kdežto tyčková zápalná puma zůstane po dopadu chvíli ležet, zápalnou pumu s tekutou náplní zpravidla nezpozorujeme. Nejčastěji vybuchne totiž ihned po dopadu a rozstříkne svůj obsah hořlavého oleje, zápalné hmoty a malé části fosforu. Vyvíjející se silné plameny a kouř nás mají zastrašit. Tak by tomu chtěl nepřítel! Kdo se nechá zastrašit, pomáhá mu.

Nemějme strachu před ohněm. I tento oheň, který se zdá tak nebezpečný, dá se uhasit. Jakmile lehce hořlavé předměty, jako záclony, story a pod., shořely, nevypadá věc již tak zle. Potom hoří malým plamenem jen ještě chuchvalce zápalné hmoty, rozstříknuté všude po místnosti. Avšak tato ohniska požáru mohou být snadno uhašena stříkačkou, vodou a pískem.

I zde opět platí zásada: Otevřít okna, aniž rozsvítíme, jestliže poplach ještě trvá, odvětrat dým a potom čelit nebezpečí!

Nešlapat na zápalnou hmotu, nebo se jí dokonce nechráněnýma rukama dotýkat!

Jakmile se fosfor obsažený v zápalné hmotě vysuší, opět se sám od sebe vznítí. Místo požáru musí být proto stále kontrolováno, až jsou odstraněny poslední zbytky zápalné hmoty.

Pozor: Jed!

Fosfor, obsažený v části zápalných pum s tekutou náplní, je jedovatý a způsobuje popáleniny na kůži. Fosforová zápalná hmota musí být proto s kůže co nejrychleji odškrabána dřívkem, střenkou nože nebo jiným pomocným prostředkem. Potom se postižená kůže omyje teplou vodou a rána se ošetří vlhkým obkladem, nejlépe s 5% roztokem jedlé sody, dokud lékař neposkytne konečnou pomoc. Oděv nebo boty postříkané zápalnou hmotou nutno ihned svléci a ponořiti do vody!

Zápalná puma s tekutou náplní způsobuje požáry většinou současně ve více patrech. Nejprve musíme hasiti v nejspodnějším patře. Místnosti v jiných poschodích zachvácené požárem musíme bedlivě pozorovati, aby se požár nerozšířil. Jsou-li hasicí práce ve spodním poschodí skončeny, pokračuje hasičské družstvo s hašením v nejbližším poschodí, zanechá však u uhašeného požáru hlídku.

Rozšířené požáry.

Mnohé požáry vypadají od počátku tak, jako bychom je s omezenými prostředky svépomocné ochrany nemohli zdolat. Proto však nesmíme házet flintu do žita. I rozšířené požáry musí být hašeny s odvahou a s rozmyslem. Osvědčuje se znova a znova, že svépomocné síly, neklesající na mysl, dosáhly netušených úspěchů.

Je nutno vzdorovati ohni na každé zdi, u každých dveří. Ve vhodné chvíli se musíme vždy znova pokusiti vniknouti do místnosti zachvácené ohněm. Kdo se neúčastní přímo hašení, přináší vodu (řetěz věder) a písek.

Vypukl-li v sousedství oheň s mohutným sršením jisker, musí se požární hlídka na střeše domu, u oken a na jiných ohrožených místech postarat o to, aby byly jiskry, které snad přeskočily, ihned uhašeny.

Kdy a jak zachraňujeme domácí zařízení?

Vypukne-li požár, ztratí mnoho lidí hlavu. Uchopí kanárka nebo andulku, starý župan nebo elegantní plášť do deště. Potom se řítí pryč.

To je špatné!

Vypukne-li požár, je nutno nejdříve hasiti. Jestliže je včasným a rozhodným zasazením všech sil požár uhašen, uchrání se tím obyčejně před škodou i veškeré domácí zařízení. Překotné zachraňování většinou více škodí, než prospívá.

Zachráněné domácí zařízení nesmí být postaveno na ulici před hořícím domem. Tam je značně ohroženo létajícími jiskrami a padají-

cím zdivem. Proto pryč s ním do průjezdu nebo na jiná, méně ohrozená místa!

U zachráněného nábytku necháme hlídku.

Pomoz zraněným!

Každému zraněnému musí laická pomocnice ihned poskytnouti první pomoc. Především musí dbát těchto pokynů:

Při zranení a popáleninách fosforem nutno odškrabati s kůže zápalnou hmotu pod vodou. Rány nutno udržovat stále vlhké! Nejlépe jest používat 5% roztoku jedlé sody (čajová lžička na sklenici vody) nebo i sodovky. Jedovatý fosfor se tímto způsobem ponenáhlu mění v neškodný fosfát. Každý zraněný fosforem musí být co nejdříve dopraven na záchrannou stanici protiletecké ochrany. Tam má být také ihned dopraven každý těžce zraněný. Při nejmenším jest nutno záchrannou stanici vyrozuměti neprodleně spojkou nebo telefonicky, aby si zraněného v nejkratší době odvezla. Nikdy nesmí být zraněný prostě dopraven do nejbližší nemocnice, neboť není naprosto jisté, zda mu tam také může být pomoženo. O obsazení nemocnic rozhoduje místní vedoucí protiletecké ochrany podle zpráv, které ho došly od jednotlivých záchranných stanic protiletecké ochrany.

Po skončeném protileteckém poplachu nebo příštího dne měl by se dát každý, kdo je postižen těžším zraněním, zapsati na záchranné stanici protiletecké ochrany do hlavní knihy nemocných. Tak bude moci, zhorší-li se zranění, snadněji uplatnit svoje nároky.

Nejvyšší nebezpečí! Jsme zasypáni!

Může se státi, že se domy zřítí a že všechny východy z protileteckého krytu jsou zasypány. I potom platí především heslo: **Z a c h o v a t k l i d!** Panika zvětšuje jen nebezpečí. Pomoc bude poskytnuta ihned i v tomto nejhorším případě. Vedoucí svépomocných obvodů P. O. a síly svépomocných družstev vědí, kde jsou protiletecké kryty jednotlivých domů. Budou se snažit ihned proniknout k zasypaným.

Při zasypání je důležité dávat znamení klepáním; tím usnadníme dorozumění. Zachráncům ukazují tyto signály nejlepší příchod, zasypání nabudou odvahy, slyší-li, že se zachránci blíží.

Pro zasypané je důležité mít při sobě plynovou masku, protože se při zřícení protiletecký kryt především naplní prachem ze ssutin, který velmi ztěžuje dýchání. Jako nouzové chránitko je možno jako vždy použít vlhkého šátku přes ústa a nos! Aby se při nebezpečí silného žáru také šaty a šátky mohly udržovat vlhké, je nutné, aby v protileteckém krytu byla stále větší zásoba vody.

Ihned po zřícení se uzavře hlavní plynový a vodovodní kohout, jsou-li ještě dostupné. Je třeba zapnout nebo zapálit nouzové osvětlení. Průlomy zdí nutno otevřít. Tak je umožněna rychlá záchrana soused-

ním domem, je-li ještě nepoškozen. V sousedním protileteckém krytu je pak nutno vyčkat konec poplachu. Místo, kde byla zed' proražena, jest třeba ihned opět uzavřít, je-li to proveditelné. Také při velkých a plošných požárech se někdy musí vykliditi protiletecký kryt pro kouř a žár. Vyklizení nařizuje vždy vedoucí domového družstva P. O. nebo jiný vedoucí svépomocné ochrany; ti k tomu určí přihodnou dobu a také přesně označí cestu ven a útulek.

Pozor! Nevybuchlé pumy!

Může nastati nutnost opustiti dům, i když není ohrožen ohněm nebo zřícením. To tehdy, když v blízkosti dopadly nevybuchlé tříšťivé pumy nebo pumy dlouhodobě časované.

V takovém případě jest nutno zachrániti zraněné osoby, nikoliv však věci, protože hrozí bezprostřední nebezpečí života. Všichni obyvatelé domu se odeberou neprodleně na nejbližší stanici osob bez přístřeší, která je vyvěšena v každém protileteckém krytu. Také tento odchod se má ovšem díti v klidu a pořádku.

Co jest třeba učinit při těžké škodě?

Jestliže není možno vyčkat v blízkosti svého zničeného domu konec poplachu, musíme se pokusit dospět na nejbližší stanici osob bez přístřeší.

Na této stanici můžeme v klidu vyčkat konec náletu. Zde jest k dispozici dostatek pomocných sil. Je zde postaráno o klid a zásobování. Všechna nutná opatření převezmou pomocníci tam působící. Také budou ihned sepsána jména všech poškozených.

Stanice osob bez přístřeší jsou po náletu toliko několik dní v činnosti. Stále jsou však připraveny policejní služebny a obecní úřadovny, aby pomohly nebo aby osoby, potřebující pomoci, odkázaly na příslušné místo. S žádostí o jakékoliv odškodnění necht' se každý obrátí na městskou nebo obecní správu. Ve všech záležitostech pohřešovaných jest příslušna nejbližší policejní služebna.

Papíry jsou vždy nutné.

Na stanici osob bez přístřeší obdrží poškozený velmi důležitý papír, průkaz pro poškozené náletem (Fliegerschadenausweis). Tento papír nesmí být ztracen. O průkaz pro poškozené náletem se opírají všechny nároky na pomoc a náhradu.

Jestliže někdo chce, musí nebo může opustiti své dosavadní bydliště, nesmí tak učiniti bez úředního povolení k odcestování (Abreisebescheinigung). Tento průkaz zaručuje pomoc a volnou jízdu k novému bydlišti.

Škody opravujeme sami.

Jestliže vznikly jen lehké škody na oknech, bylo-li dokonce roztríštěno jen několik tabulek, nahradíme je nejprve lepenkou nebo dřevem. Kdo již dříve ukryl vnitřní okna nebo si může nějakým způsobem opatřiti nepoškozené soupravy oken, pokusí se je zasadit do okenních rámů. Škviry můžeme vyplnit papírem nebo lepenkou. Hlavní je, že byt dostane opět denní světlo.

Jestliže byly okenní rámy vytrženy, musíme se pokusit dostat je do staré polohy a upevnit je. Ponejvíce se asi spokojíme jen tím, že přibijeme kousek papíru nebo dřeva.

Rozbité výplně dveří je třeba utěsnit papírem nebo dřevem. Jestliže byly vyvráceny dveře nebo rámy, musíme hledět dostat je prozatím do staré polohy.

Trhliny ve zdích, ve stropech a komínech utěsníme hlinou, maltou, sádrovou atd. Potom přes to přelepíme papír. Jestliže kamna nemají tah, musíme nejprve vyzkoušet, zda je komín ještě v pořádku. Se střechy spustíme šňůru s kamenem nebo s kusem železa do komína. Při odporu se pokusíme srazit překážku dolů. Jestliže to nejde, musíme vyčkat příchodu kominíka.

Škody na střechách.

Minové pumy způsobují často i na dosti vzdálených střechách značné škody, jimiž vznikají díry ve střeše. Kdo je trochu obratný, může si dříve, než přijdou pokryvači, kteří jsou většinou prací přetíženi, především u taškových střech snadno pomoci, a tak uchrániti byty alespoň před nejhoršími škodami, působenými deštěm.

Všichni obyvatelé domu jsou povinni konati pro pokryvače přidavačské práce, před jejich příchodem vyprázdniti podkroví a odděliti rozbité cihly od nepoškozených. Tak se opravy podstatně urychlí. Čestnou povinností je rovněž činná spolupráce při všech obnovovacích pracích v domě. Pomocnými pracemi se může všude ušetřit čas. To se týká zejména sklenářských a zednických prací. Ostatně každý zručný řemeslník bude vědět, kam má i nezaučeného postavit a jak má využít jeho pomocných sil.

Bud'te odvážní, ochotní a pomáhejte ostatním!

Kdo využívá všeobecné nouze, aby se obohatil, bude potrestán jako zločinec. Avšak i ten, kdo jen stojí a okouní tam, kde je třeba každé ruky, kdo se nevzmuží, aby čelil nebezpečí, nýbrž setrvává v úzkosti a nečinnosti, jakož i ten, kdo se domnívá, že je příliš vznešený, aby přiložil ruce k dílu a pomohl ohrozenému sousedu, vylučuje se z řad řádných spoluobčanů. Čestný spoluobčan ví, co od něho žádá doba a všeobecná nouze, a vykonává vše se samozřejmostí, kterou se vyznačuje frontovní bojovník.

Třebaže pumy dosud padaly vždy daleko od nás, nikdo neví, zda ho nepostihne již zítra neštěstí. Proto poskytuj dnes onu pomoc, kterou zítra očekáváš od druhých! Nouze, která může při leteckých útocích postihnouti nás všechny, může býti jen tehdy zmírněna, jestliže všichni vytvoříme veliké a vážné, odvážné a vždy k pomoci připravené nouzové společenství všech občanů.

V KNIHOVNĚ PROTILETECKÝCH PŘÍRUČEK DOSUD VYŠLO:

Sešit 1: **Nepřítel vrhá zápalné pumy!** Cena K 5-. 40 vyobrazení a fotografií. I. a II. vydání rozebráno, přijímáme předběžné objednávky na připravované III. vydání.

Sešit 2: **Svépomoc před bombardováním a po něm.** Informace pro poškozené náletem. Cena K 3-.

PŘIPRAVUJEME:

Sešit 3: **Denní a noční letecké nálety.** Nejnovější zkušenosti a rady pro zneškodňování požárů svépomocnými silami.

Sešit 4: **Protiletecká ochrana na venkově.** Cenné pokyny pro venkovské obyvatelstvo, jak úspěšně a správně bojovat proti leteckým útokům na vesnice, osady a pole. Informace o řádné ochraně dobytka, píce, obilí, hospodářských strojů atd. při náletu.

Sešit 5: **Právní předpisy o válečných škodách.**

Sešit 6: **Zákon o protiletecké ochraně.**

Sešit 7: **Stavba protileteckých zákopů.** Poučení, jak vybudovat správně protiletecké zákopy a pomocné protiletecké kryty.

MIMO KNIHOVNU PROTILETECKÝCH PŘÍRUČEK VYŠLY:

Letáky Die Brandbekämpfung im Luftschutz. 29 dvoubarevných vyobrazení správného postupu při zneškodňování požáru a podnicích. Vydalo Präsidium des Reichsluftschutzbundes pouze německý text. Cena K 300- za 1.000 kusů.

Všechny objednávky přijímá
NAKLADATELSTVÍ OSKAR KUHN, PRAGA